

Onderhoud AEO op basis van risicoanalyse

De Douane ziet er op toe dat de geautoriseerde marktdeelnemer blijft voldoen aan de voor hem geldende voorwaarden en criteria. Vrij vertaald: de Douane toetst of de houder van het AEO-certificaat, het certificaat ook daadwerkelijk onderhoudt. De vraag die we vaak horen is hoe een bedrijf het beste vorm kan geven aan dit onderhoud. Hét antwoord op deze vraag is het inrichten van een AEO-Control Framework waarbij de bestaande procedures in kaart zijn gebracht en waarbij inzichtelijk wordt gemaakt welke beheersmaatregelen zijn genomen om deze procedures te borgen.

Oorspronkelijke afgifte van het certificaat en gewijzigde omstandigheden

Vaak is het uitgangspunt van een AEO-onderhoudsplan het oorspronkelijk uitgevoerde self-assessment. Het uitvoeren van een jaarlijks self-assessment is overigens een verplichting die voortvloeit uit de douanewetgeving. Een bedrijf kan aan de hand van dit self-assessment eenvoudig vaststellen welke procedures en werkinstructies (nog) van toepassing zijn en welke beheersmaatregelen zijn genomen om deze procedures te borgen. De wereld ten tijde van de oorspronkelijke certificering is echter in de meeste gevallen niet de wereld van nu:

- De AEO-Guidelines zijn gewijzigd. Voorheen waren de Guidelines van 29 juni 2007 van toepassing, terwijl nu de versie 'Document TAXUD/B2/047/2011-Rev.3' gepubliceerd op 5 december 2012 van toepassing is. Dit brengt met zich mee dat op bepaalde onderdelen de accenten net even anders liggen.
- De Nederlandse Douane legt de afgelopen tijd, en zeker het afgelopen jaar, meer nadruk op zaken als beheersmaatregelen, inzage in de werking van de beheersmaatregelen en de risicoanalyse.

Bij een door de Douane uitgevoerde veldtoets wordt in dit kader ook gecontroleerd of procedures, werkinstructies en beheersmaatregelen ook nog daadwerkelijk functioneren en hoe invulling is gegeven aan de risicoanalyse.

- Bij veel gecertificeerde bedrijven is er de afgelopen jaren vaak het een en ander gewijzigd. Daarbij kan bijvoorbeeld worden gedacht aan veranderingen in logistieke stromen en processen, het personeelsbestand en de IT-omgeving.

Risicoanalyse gerichte aanpak

Enerzijds zal een bedrijf er naar streven om zo efficiënt mogelijk gebruik te kunnen maken van de reeds beschikbare informatie. Anderzijds zal men ook rekening moeten houden met kenmerkende wijzigingen die hebben plaats gevonden binnen de eigen organisatie. Een en ander vraagt om een aanpak op basis van risicoanalyse.

De risicogerichte aanpak kenmerkt zich door een benadering waarbij alle elementen van het self-assessment hernieuwd de revue passeren.

Deze risicogerichte aanpak kenmerkt zich door een benadering waarbij alle elementen van het self-assessment hernieuwd de revue passeren. Er wordt daarbij echter uitsluitend gefocust op de onderwerpen en de elementen waarbij niet zonder meer kan worden vastgesteld dat het AEO-gecertificeerde bedrijf voldoende 'in control' is.

Drielaagse Risicoanalyse

Een doeltreffende manier om de hiervoor genoemde aanpak vorm te geven is de drielaagse risicoanalyse:

1. Laag 1: Er wordt vastgesteld welke onderdelen van het self-assessment primair aandacht behoeven. Daarbij wordt, voornamelijk op hoofdlijnen, aangesloten bij de verschillende certificeringen, compliance- en veiligheidsprogramma's.
2. Laag 2: Binnen de geselecteerde onderdelen van het self-assessment wordt vastgesteld welke onderwerpen relevant zijn. Zo zijn ten aanzien van bijvoorbeeld 'douaneroutines' niet alle onderwerpen bij ieder bedrijf even relevant en een even groot risico.
3. Laag 3: Tenslotte vindt een risicovaststelling plaats met bijbehorende maatregelen om het risico inzichtelijk te maken en te beperken. Een en ander wordt daarbij gericht op de onderwerpen die voortvloeien uit de in laag 2 uitgevoerde analyse.

Ten aanzien van de eerste laag en het aansluiten bij bestaande programma's en certificeringen kan bijvoorbeeld gedacht worden aan:

- SOX-Compliance wetgeving ten aanzien van de financieel administratieve aspecten.
- ISPS wetgeving ten aanzien van de beveiliging van haveninstallaties en schepen.
- ISO 27001:2013 in het kader van informatiebeveiliging.

Een voorbeeld uit de praktijk

Bedrijf X is AEO-Full gecertificeerd en is binnen de logistieke keten aan te merken als producent, exporteur, expediteur, douane-expediteur en importeur.

Het bedrijf is ISPS-gecertificeerd en beschikt over diverse douanevergunningen maar heeft geen douane-entrepot omdat er slechts sprake is van opslag van communautaire goederen.

Onderdeel 2 van de samenvatting van het AEO-self-assessment heeft de titel: 'Een deugdelijke financiële en logistieke administratie'. Dit hoofdstuk is, bezien van uit de eerste laag van de risicoanalyse, van toepassing op de processen van bedrijf X. Er is sprake van een boekhouding, een goederenstroom, douaneroutines en een computeromgeving.

Gebbruik van de drielaagse risicoanalyse draagt zorg voor een meer efficiënte benadering van het onderhoud.

Paragraaf 3 van onderdeel 2 'Logistiek systeem met onderscheid tussen communautaire en niet-

communautaire goederen' kan vanuit de tweede laag van de risicoanalyse als minder of niet-relevant worden aangemerkt omdat er geen sprake is van opslag van niet-communautaire goederen. Er kan en hoeft in dit opzicht geen onderscheid te worden gemaakt in het logistiek systeem.

Binnen dit voorbeeld zal paragraaf 2.3 van het self-assessment op basis van een gedocumenteerde risicoanalyse binnen laag 1 en laag 2 niet verder worden uitgewerkt in laag 3.

Een zelfde benadering kan worden toegepast op de veiligheids-eisen van onderdeel 4 van de samenvatting van het AEO-self-assessment. De paragrafen 2 en 3 van dit onderdeel zien op de toegang tot bedrijfsruimten en de fysieke beveiliging.

Bedrijf X is ISPS gecertificeerd en wordt vanuit dat oogpunt jaarlijks extern gecontroleerd door de overheid. Bij deze controles wordt ook de interne risicobeheersing ten aanzien van de fysieke veiligheid en de toegang tot de havenfaciliteit getoetst.

Een positief resultaat van deze toetsing is de opmaat naar de conclusie dat zich ook in de context van AEO waarschijnlijk geen groot risico manifesteert.

Laag drie van de risicoanalyse

Uiteindelijk zullen in de derde laag van de risicoanalyse slechts de door het bedrijf vastgestelde risico's overblijven. Deze risico's zal men zoveel mogelijk moeten beperken door het nemen van de juiste beheersmaatregelen.

Binnen de derde laag zal dus kritisch gekeken moeten worden naar de eigen procedures en controlemaatregelen en zal veelal het meeste werk verzet moeten worden om het AEO-certificaat up-to-date te houden. In dit kader valt te denken aan het actualiseren (versiebeheer), onderhouden of herschrijven van bestaande procedures,

het uitvoeren van interne controles en audits op de vastgestelde risico's en het analyseren van genomen correctieve en preventieve maatregelen.

Conclusie

Het onderhouden van het AEO-certificaat is een proces dat qua intensiteit niet alleen afhankelijk is van de omvang van en de kennis over de eigen bedrijfsprocessen. Een goed ingericht AEO-Control Framework en het gebruik van de drielaagse risicoanalyse dragen zorg voor een meer efficiënte benadering van het onderhoud.

Voor vragen of opmerkingen over dit onderwerp kunt u contact opnemen met Arjo Groenendijk (arjo.groenendijk@douaneadvies.nl) of Bart Boersma (bart.boersma@douaneadvies.nl).

Hoewel aan de totstandkoming van deze uitgave de uiterste zorg is besteed aanvaardt Customs Knowledge geen aansprakelijkheid voor eventuele fouten en onvolkomenheden, noch voor de gevolgen hiervan. Dit artikel is niet bedoeld als een specifiek advies. Zie in dit kader ook de Algemene Voorwaarden van Customs Knowledge BV.